

**”Här är en sång till modet
Den är från mej till dej
En liten enkel visa
men det jag helst vill säg’ ”**

En sång till modet 2000

INNEHÅLL

Ett...

Förändra världen?	11
Att dra ut vårtor med en plattång	15
Rösten har satt sig. Någonstans.....	17
Ett tack till Usama bin Ladin	27
Countryn kom i tonåren	29
Stöd till asylsökanden	33
”Det vackra” som första sång	47

...två...

Jag drömmer om Affe - samtal pågåår	51
Jag ser min hustru när hon dansar	63
Grubblar på far-texten.....	69
Malmö och skånskan – och om att bli sig själv	71
Från pianot till gitarren.....	78
Att stå i centrum	79
Att skriva sånger är att hantera livet.....	82
Den stora, stora drömmen.....	84
Mamma, du fick. Pappa, du gick.....	85
Hoola Bandoola Band, som ett äktenskap	88
Toner som tycker om varandra.....	98
Ställt in en enda spelning	105

...tre...

Livets gång.....	111
Skratt eller skräck?	112
Barn och föräldrar	115
Wiehe & Co	123
Gammeldansk	125

Hemingwayland.....	126
En enda chans	144
En människa i världen	148
Allt ska förberedas	169
”Stoppa matchen”.....	173
Fightern (1)	176
Fightern (2)	177
Örebro, Stockholm, Uppsala, Norge ...	178
Alltid samma hotell	179
Portugal, Sydafrika, Nicaragua, Kuba ...	180
”Sångboken” väger 3,6 kilo.....	182
Hoten.....	196
Min syster.....	201
”Törnrosa” och ”Lindansaren”	202
Är det en bra låt?	221
Legend(ar)	227
Örfilen	234
Bomben utanför lägenheten	235
Min far försvarade sig inte	251
Att tala med Gud	252
Wieheland	259
Jane Fonda och stämningen	260
Jag snackar med Affe varje dag	265
Föraktet för professionalism	271

...fyr!

Den längsta dagen	277
Det glömde han aldrig	278

EXTRAMATERIAL

Musiken så här långt	281
Stig Hanséns låtval.....	291

Ett...

**”Om du lovar mig att fråga
hur jag har det, ja, då lovar
jag att fråga samma sak.”**

Herkules 1972

FÖRÄNDRA världen?

Kan musik förändra världen?

Det är en journalist från Dagen som frågar med anledning av att Mikael Wiehes album kommer ut i morgon.

Förändra världen?

Stora ord.

MW vänder sig om. Det verkar som att han tittar ut mot världen, som om han tänker på alla gånger ordet världen förekommer i hans texter. Ja, där ute finns ... någon sorts värld, där utanför hotellet i Stockholm.

– Förändra världen?

Det är tisdag. För ett par dagar sedan sa MW:s fru att hon lämnar honom.

MW upprepar frågan, förändra ... världen, och blundar som om han inte längre vet vilken värld som frågan gäller. Han vänder sig mot journalisten och hon är beredd med pennan.

– Jag läser böcker, jag ser utställningar, jag är intresserad av dem som försöker uttrycka sig. Ibland påverkas man för att det drabbar en i en viss situation i livet. När det är vik-

tigt. Speciellt när man är yngre. Jag vet många filmer, många böcker, många sånger som förändrat mig utan att jag riktigt vet hur. Jag vet bara *att* de gjort det.

Vilken film har betytt något stort för sig?

– Jag minns filmerna starkt, men minns inte vad de hette. Eller förresten, jag tror att en av de franska filmer jag gillade hette "Tag mitt liv" av Louis Malles. Den handlade om en kille som sökte hjälp hos sina vänner och slutade med att han tog sitt liv. Den var skitbra.

Han rör inte en min.

Journalisten ler en aning, som för att se om det var ett skämt från MW:s sida att en film som slutar med ett självmord kan vara bra och betyda något positivt.

Sedan tittar hon åt sidan, mot gitarren en bit från soffan.

MW fortsätter:

– En sång kan drabba någon i publiken, den kan sätta ord på någonting. Jag har aldrig trott att jag kan omvända de 500 i salongen, men kanske *en* av sångerna kan nå *en* av alla i publiken. Jag tror alltså att kultur kan förstärka och tydliggöra skeenden.

Sedan säger han, och det är inte ett svar på en fråga:

– Förr tänkte jag att högerens kultur var kass. Jag har insett att också en författare som Hitlersympatisören Knut Hamsun kan blottlägga något.

Nu ler han.

– När jag och Hoola Bandoola slog igenom så hamnade jag i en kraftig medvind, men i dessa tider, vart blåser det en dag som denna? Som jag ser och känner det, så är det motvind nu och därför blir min musik en motståndshandling.

– När jag var 27, 28 så spelade Hoola Bandoola sin tids musik. I dag är hiphop tidens musik.

(Jag antecknar i marginalen: *Kan världen förändra musiken?* Det måste den kunna. Men det ska jag fråga MW om senare

när det är jag som ställer frågorna. Åter till den kvinnliga journalisten.)

Når du den unga publiken?

– Jag spelar gärna för unga, för elever, för ungdomsförbund.

Journalisten frågar inte varför han *verkligt betonar* att han söker sig till de unga.

Så MW reser sig i tystnaden, går ett varv i den uteblivna frågan, sätter sig på dubbelsängen som är bäddad i rött. Han bor ofta på det här hotellet, just i det här rummet. Förr kallades han vip-gäst. Nu är han hedersgäst. Det väntar alltid en korg med smått och gott i.

Han säger, fortfarande utan att journalisten frågar, att han gillar Laleh, att hon är bra på humor och allvar, utåt och inåt.

Hur kommer det sig att du skriver psalmer, du som inte är religiös?

MW berättar att han haft mycket med troende att göra, med gudstjänster, radiogudstjänster, tevegudstjänster och att han häromåret for till Italien tillsammans med några andra för att skriva psalmer.

– Jag var bland de minst produktiva. Men jag tyckte mycket om att möta de andra som också var där för att skriva psalmer.

Journalisten säger att det finns några sånger på det nya albumet som kan tolkas som religiösa.

– Jag hamnar i nya frågor som jag vill ställa, det är så jag hamnar i en ny skiva.

Och den nya skivan, hans 25:e originalalbum, heter "Främmande land" och det är snart dags för ännu en intervju.

Men först några frågor till från just den här journalisten och en lång utläggning från MW om albumets sista sång, "Det finns nåt vitare". Han berättar att den har sitt ursprung i Eric

Svennings öde. Magnus Gertten och Stefan Berg har gjort en film, "Far till staden", om denne lokale ledare, Malmös Per Albin Hansson, och MW ombads att skriva en sångtext. Han säger också att Svenning byggde Rosengård och att han låg bakom en del rivningar av Malmös innerstad. Och att Eric Svennings son Olle Svenning skrivit en bra bok om sin far.

Intervjuaren säger att "Det finns nåt vitare" kan tolkas på många sätt, kanske rentav spelas på begravningar.

– Jag har gjort flera sånger som spelas på begravningar. Det var kanske därför som jag ombads skriva den här texten till en redan färdig melodi.

Han fortsätter att berätta länge och detaljerat om Eric Svenning, om att livet tog slut efter alla politiska uppdrag, att han dränkte sig i kanalen i Malmö.

(Och jag undrar: MW har sjungit om sin mor. Nu kommer jag inte ihåg om han sjungit om sin far, förutom förstås: "När far och mor är döda ..." från Hoola. Vad tycker MW om sin far? Men jag är tyst, det är som sagt inte jag som ställer frågorna nu.)

Och sedan kommer ytterligare frågor från Expressen, Stockholm City, Svenska Kyrkans Tidning ...

... och flera av journalisterna har lagt märke till att MW i albumhäftet skriver att "Tryggheten är konstens fiende" och han säger att han är nöjd med den formuleringen.

– Jag vill inte göra det jag redan kan. Jag vill göra något som utmanar mig. Jag vill skildra något som ännu inte är beskrivt.

Han får frågan vad han har kvar att göra.

– Jag vet inte. Jag har inte gjort någon instrumentalskiva eller barnskiva. Framför allt har jag ännu inte gjort skivan om mig själv. Jag har ännu inte berättat historien om vem jag är.

ATT DRÅ UT

vårtor med en plattång

Din fru har precis gått ifrån dig. Hur ska ...?

– Det är det jävligaste jag har varit med om. Det drabbar mig som ett yxhugg i skallen. Nej, jag har aldrig varit med om något värre. Men det är ju klart att jag hela tiden formulerar mig i ett sådant här läge, för det är min räddningsplanka och jag ser det som ... En skilsmässa är som att dra ut vårtor med en plattång, det gör ont som fan, det är jävligt blodigt, och ären kommer aldrig att gå bort. Men samtidigt är det så att jag har en familj att ta hand om. Det ansvaret har inte upphört. Det är jul nästa månad. Jag har en nyårskabaré, där många andra är inblandade, den kan jag inte lägga ner. Jag har skivor som ska ut. Jag har en turné till våren. Jag har ansvar inför många andra. Så oavsett hur detta känns så måste jag genomföra mitt arbete. Jag måste få allt att fungera, jag kan inte lägga mig ner och tugga på mattfransarna, utan jag måste se till att det blir en bra jul för min familj, rulla de hundra köttbullarna, se till att svålen blir knaprig på fläsket, se till att rödkålen får lagom mycket portvin i sig.

– Innan hade jag ett väldigt stöd från min fru, hon skötte allt hemma, tog hand om allt och hon gjorde det fantastiskt

bra. Nu har jag inte det stödet. Jag har alltså dubbelt så mycket att göra. Jag måste bita ihop, gå igenom allt det som gör så ont. Men jag vill inte prata om det offentligt, jag är så mycket part i målet och jag förstår inte riktigt vad som händer. Det är så lätt att man hamnar i någon sorts självrättfärdigande, i anklagelser mot den andra. Jag vill inte det.

STIG HANSSÉNS

låtval

Min egen tio-i-topplista efter Hoolatiden ser ut så här, då utan inbördes rangordning:

Sevilla (1998)

Denna berättelse börjar i moll, men övergår i en refräng i dur om en höst och ett avsked. Det kan vara vilken höst som helst. Det kan vara livets höst, men mest av allt är det en sång om hur svårt det är att tänka sig att ”hemma är därborta”. För där finns mörker och kyla och där blir nog inget mer sagt nu när han får höra att hennes kärlek svalnat.

Så varför inte stanna i Sevilla ”där livet har sin gång”? Där mognar apelsinerna och där kan sångaren invänta att hjärtat tinar, att hjärtat rentav kan bli en fjäril. Då kanske berättaren kan ta sig någon annanstans. Kartor kan ju se ut på så många sätt. Som i Sevilla där ritualerna ”kring livet” skyddar. Från vad? Smärta, visst. Det är öppet och uttalat. Men berättaren säger också att det finns många gamla murar som inte längre ger något skydd. Kan man då inte lika gärna riva murarna, de murar som dyker upp också i andra av MW:s sånger, de murar som skyddar lika mycket som de spärrar in?

”Sevilla” är titelsång på MW:s kanske mest helgjutna album. Här spelar han akustisk gitarr och omges av keyboards, percussion, bas, fler gitarrer, dragspel och en ensam kvinnostämma som kommer in, just när han behöver resa och behöver fråga, eller rättare sagt: resa frågan. Och den frågan, den är lika med en öppning som ifrågasätter allt. Därför: ”Jag tror jag stannar i Sevilla.” Tror. Tror jag. Tror jag stannar. I Sevilla.

Här finns inga solon, inga avbrott. Den jordiga berättelsen inleds sagolikt med ”Det var om hösten”, och avslutas med samma ord, för den ska kanske egentligen ingenstans, det finns inga svar på alla frågor.

Kvinnan som sjunger med, nu vid MW:s sida, verkar också hon veta att kvinnorna i Sevilla är vackra, men alltid utom räckhåll, inte bara när turistsäsongen är över. Hon med den ljuva rösten är kanske den som nu överger honom i sången, i refrängen, den refräng som skiftar ordalydelse allt eftersom, men upprepas mot slutet. Sångaren blir inte av med henne, inte heller med refrängen, särskilt inte när han ska formulera lösningen, den som åtminstone skulle kunna ge tillförsikt. Nej, han blir inte av med henne i refrängen och då spelar det ingen roll om han spelar i dur eller moll. Hon är hans tonfall. Genom alla årstider.

... ska nya röster sjunga (1988)

”En enda sak är säker och det är livets gång.” Så, ännu en gång med ”livets gång”, inleder MW denna sång, en av hans mest älskade. Den passar till allt. Och används till allt. Födslar. Begravningar.

I första versen kompas han av piano, i andra kommer också en cello, i tredje dessutom ett dragspel. Men instrumenten bara finns där och hindrar inte på något sätt MW:s berättelse om när vi har blivit gamla. När håret blivit grått. När dagarna har gått. När våra kroppar krokmar. Det är en 42-årig MW

som sjunger en livets sång om livets gång, om stegen som blir tunga, men också om allt det andra, det han kallar frihet, rättvisa och fred, som aldrig kan slås ner. Nej, döden segrar inte. Tiden stannar inte, den bara börjar om.

Denna trovissa låt om att döden inte segrar, om att man inte behöver växa fast, kommer allra sist på "Basin Street Blues". Det albumet inleds med "ingenting kan nå mej nu", har ett mittenparti med en värld som är gammal och där "livet gick plötsligt så fruktansvärt fort", en kärlek som har försvunnit, och vrider fram ännu ett nytt "ska nya röster sjunga". Han avmytologiserar samtidigt som han omfamnar och det låter som om han här sjunger alldeles för sig själv. Ja, det är som om sången om de nya rösterna inte har någont slut, inte kan ha någont slut, som om han inte vågar veta vad det är för sång han skriver och hur han och den ska låta och det är därför som den hela tiden låter alldeles, alldeles ny.

Jag drömde dej (2004)

Här möter vi en återkommande gammal dröm. Och samma bild: "Du ser på mej och går din väg. Och jag står kvar på bara knän." Det är på albumet som heter "Kärlek & politik", där nästan allt är kärlek, som den finns, den drömda kärleken, trots att allt är länge sedan och han inte längre vet vad som är dag och natt. Han, som är ett koncentrationsfenomen, vet bara: På bara knän. Utan kontroll.

Sången blir ett skrubbsår för att det finns stråkar i kompet, i orden, i rösten. Det är spöklikt och rummet omkring en växer. Mest av allt ekar, i varenda hörn och vrå, det som aldrig uttalas: Om man inte älskar för mycket, så älskar man inte tillräckligt.

En sång till modet (2000)

Denna visa lämnar inte någon tvekan: Detta är till dem som

vågar tro, på morgondagen, på glädjen, på kärleken.

Det finns ingen annan av MW:s sånger som faller sig så naturlig, som om den omöjligt kan låta på något annat sätt. Ja, harmonierna kommer av sig självt, och det stämmer, det som han sjunger: det är en liten, enkel låt. Den är enkel att sjunga, den är enkel att komma ihåg, enkel att spela, och jag tror inte att han vet hur den blev till. Nu menar jag inte: där och då skrevs den, där och då inspirerades han. Det vet han. Men jag tror att den här föddes på samma sätt som när Paul McCartney vaknade med "Yesterday" i skallen, inte fattade hur den föddes och frågade alla om de hört den förut.

"En sång till modet" är också där alldeles av sig självt, alldeles för sig själv. Jag tycker att jag har hört den förut, och ackordgångarna går längs väl upptrampade stigar.

MW brukar framhålla var han fått musikaliska och textmässiga idéer ifrån: Beatles, Joni Mitchell, Contact, Cornelis Vreeswijk, Jan Johansson, Paul Simon, Bob Dylan.

Och visst, ibland när jag hör honom, och speciellt när han sjunger den här låten, så tänker jag: MW låter som många andra. Men det är mer rätt att säga: Ingen annan låter som han gör.

Texten i "En sång till modet" innehåller annars en hel del "till alla dom ...", "till dom som ...". Bruket av *dom* blir i andra av hans låtar ibland anonymt och diffust, det blir *dom* där uppe någonstans, inga som man behöver se i ansiktet. I den här texten behöver man bara luta sig ut genom fönstret, titta ut på gatan, så förstår man exakt vilka *dom* han menar. Han där, hon där, de båda var för sig, de båda tillsammans.

Allt mer kan MW konsten att använda slitna ord, vända på dem, inte låta dem vara i fred. Jag kommer att tänka på Albert Camus som har skrivit om minnet hos de förtryckta, att det kan vara svårt att få tag på minnet. MW jagar ofta erfarenheten, fångar den, släpper den, väl medveten om att rader som

att morgondagen är vår kan betyda allt lika väl som inget. Det handlar om sättet att sjunga och om hur orden ramas in.

MW uppmanar oss därför att vårda denna sång om modet väl och nynna den ibland, ”för då växer den”. Lite är det likadant med sången därpå, ”Det här är ditt land”, MW:s tolkning av Woody Guthries ”This Land Is Your Land”. MW vill att den ska bli Sveriges stora sång, att vi ska lära oss den. Precis som han vill att ”En sång till modet” ska sprida sig ”i hela Sveriges land”.

Mod alltså, i mitt och ditt land, två sånger som blir en: En sång till ditt land, en sång till mitt land, en enda stor national-sång till alla ”som vet hur svårt det är och ändå säger ’ja’”.

Det finns en värld (1994)

Dragspel, cello, klarinett – och jag får alltid lust att dansa när jag hör den här smäktande sången som är så full av tro. Längtan är utan gräns. Det är den årstid vi tycker bäst om och det ljus som föser undan all skugga. ”Det finns en värld och vi ska vinna den.” Ja. ”Den ska bli din och min.” Ja. ”Det finns en sång som alla hör.” Ja. ”Djupt i vårt inre finns en ton, en saknad utan ord.” Ja.

Jaja, en sådan här musikaliskt och textmässigt grundtrygg låt behövs då och då, det är stor konst att få till en sång som flödar så lätt, som slingrar sig om sig själv, som både frestar och festar. Ibland behöver man ju leva sina drömmar. Det är den här sortens sång som gör mig, som är rejält sentimental av mig, yngre, just för att kärlek är kärlek är kärlek. Inga bildväxlingar. Inget om att man kanske redan har livet bakom sig.

Jag brukar höra den här sången fem gånger i rad. Sedan kan också jag gå ut och möta världen.

Basin Street Blues (1988)

”Det var Harry och Kenneth och Torbjörn och jag och Göran som brukade ses med piano och banjo” och någon var söt och någon var blyg, och det är hursomhelst en stor berättelse om några som växer upp och tar vägen någonstans.

Men vart de än for, så kommer berättaren inte från tiden då de spelade ihop. Han är inte längre en ung man, heller inte en gammal man, men det är en tid som inte går att sjunga sig fri ifrån. *När* livet var något annat. *När* livet förändrades. *När* det var klart att det var Lennon som var bäst.

Jag tycker om ordet *när*. Jag har börjat många berättelser med det ordet, för det brukar föda en rörelse. Jag upptäcker nu att det är ett stort ord också i Wieheland: ”När allt är gjort”, ”När bolaget kom till byn”, ”När det är som det är”, ”När man jämför”, ”När ormen ömsar skinn”. Inte bara som första ordet i titlar. Många sånger inleds med *när*: ”När dina känslor blir till tankar”, ”När du ser mej”, ”När du är ensam”, ”När musiken har slutat spela”, ”När den bleka månen lyser” ...

Men ordet framför andra i MW:s sångkatalog är *jag*. Hur många sånger och verser och refränger som helst börjar med det ordet.

I ”Basin Street Blues” är ”jag” vinddriven, i ingenmansland. Han vinkar till sig själv – ”hej” eller ”hej då”? – och tänker på hur det var förr, då det var den som kunde spela som var kung. Ja, världen låg öppen och ingenting var för svårt, inte ens kärleken.

Så kom den åter, kärleken (1998)

Något har varit försvunnit. Kanske någon. Någon som var bortrest och som återvänt till rummet ”som om den alltid hade varit där”.

Här sjunger MW om att han blev ”så väldigt glad”, ord han använt också i tidigare sånger.

Det är lätt att tro att MW sjunger om en kvinna som varit borta, kanske av fri vilja, kanske utslängd efter häftiga gräl. "Orden som vi slitit loss och kastat på varann', det var som om dom aldrig funnits där och aldrig nå'nsin riktigt gällde."

Vi vet inte vad som hänt. Ingen bakgrund. Ingen förklaring. Som om det är en familjehemlighet. Det kan vara rena hallucinationen, en dimma som kan vara kärlek men lika gärna hat, en sång som vet att kärlek är mycket, men att hatkärlek är ännu mer. Som han sjunger i en annan stor sång ("Stockholm den 15 februari 2003"): "Allting är förlorat och allting har kommit tillbaks." Som så många gånger förr, så tar MW inte sitt ämne för givet. Inte heller den här texten är en knut som är gjord för att lösas upp, eller läsas upp.

Ändå tänker jag hela tiden: Här finns den starka tron på att kärlek kan ta oss över hinder. Plus insikten att det är svårt att låta bli att ljuga.

Kompet är luftigt som om det stöpts av Daniel Lanois, och det är lätt att luta sig in i sången. Jag tänker mig en man som sitter sent en kväll, dricker tills natt blir dag och han är så pass långt borta att han tror att hon åter är *här*, mitt i rummet, mitt i allt. Så att allt det sorgliga försvinner. Och det som är tungt blir lätt och kyla blir till värme och allt blir ... vaniljfärgat.

MW vill ta reda på något, inte bara anta. Och det kan i den här sången lika väl vara något riktigt ruskigt som har hänt, något som inte kan göras ogjort, något som inte kan komma åter eller få värme, ett mordförsök på kärleken. Ett mord. En kär lek som lett till att *hon* är död en gång för alla. Men minnet lever i denna monolog och jag undrar vad jag trodde att jag hörde.

MW sjunger melankoliskt, med lätt röst, med lättnad, han visar hud när han konstaterar att det "kanske var ett ord du sa". Men det enda som betyder något nu är återvändandet.

Den enes frihet att fara i väg är den andres boja, den att bli lämnad, den att vara kvar. Kärleken är *här*, men den har så många namn att bokstäverna inte räcker till.

En förlorad vän, en förlorad förälder. Den här sorgesången ligger mitt emellan sången om att MW begraver sin mor och sången till Björn Afzelius minne.

Här får vi något som kan vara ett förlorat barn, det barn man så länge haft inom sig, det barn som står framför en, men som man inte når fram till hur många sånger man än sjunger.

Var inte rädd mitt barn (2005)

”Var inte rädd mitt barn”, det sägs direkt. Här finns ett ”jag” som ska skydda, som ska bära, som är en bro, som är en eld, som är en öppen famn – som är allt när ingenting längre fungerar. Det kan vara en sång till ett nyfött barn, det kan vara till ett vuxet barn i själsligt mörker, det kan vara en psalm, det kan vara Gud som talar till oss som inte kan annat än att tvivla. Det är mycket lätt att förstå att den, som inte minst melodimässigt påminner om den ljuvliga ”Det finns en värld”, är omtyckt för den lovar så mycket.

Men barnet vet: Ju mer det får höra att det är skyddat, desto mer undrar det: Vad är det som hotar och kräver detta stora skydd? Vad är det jag inte vet?

Alltså får man som barn skapa sig själv.

Så ju mer jag hör den här sången – som i sången därpå avlöses av fler löften om att det blir bättre, det blir fint, det finns inget som kan hejda våra liv – desto mer nervös blir jag, särskilt för att MW:s röst är så trygg: Var inte rädd.

Varje ton är på sin plats i rätt tid och det är som om sångaren klargör att allt är villkorat: Var inte rädd just nu, ”jag lovar dej att allting ska bli bra”.

Som om vi inte lärt oss att ord kan dölja så mycket, att ing-

enting går att lita på. Vi kan ju inte ens lita på oss själva. Vad gör vi om allt ställs på sin spets?

Just i den här sekunden (2000)

Kompet släpar och låter som om det kommer aningen för sent hela tiden. Åtta toner som hänger på, som om det är skönt att vara lite bakom när MW tar oss till ett främmande land som också kan vara nära. Där får någon stryk "för att han eller hon ska bekänna nå't eller berätta om nå't, dom vet". Det är inget som sker av hat, det är uttänkt. MW sjunger att han önskar att han slipper höra det, som om det gick att hejda sig.

Det är fantastiska harmonier och grundtonen lyder att det är så mycket som inte går att föreställa sig, vilket samtidigt är en tröst. Det här är kanske MW:s största ögonblick. Här finns hursomhelst MW:s största rader:

**"Det är så lite, en mänska kan göra
Det är så lite, en mänska förmår
Men den som vill kalla sej mänska
får göra det lilla ändå."**

Jag lyssnar på den ofta, ibland när det egentligen är för sent och jag inte vet om det är sen kväll eller tidig morgon. Då upptäcker jag att jag inte kan somna för jag måste höra den till slut. När jag hört den, så kan jag inte somna.

Sista brevet hem (1992)

Det är förväntningar, det är attacker, det är en stad som mals ner under kriget i Bosnien.

Här finns ingen basgitarr, bara klaviatur, trummor och tre svävande gitarrer. Det är ett komp som passar till ett hopp som försvinner, en förlust som inte är sentimental. Små bokstäver kommer krypande om: "Berätta vad vi trodde på för

dom som kommer se'n." Vilket är just de ord – "... för dom som kommer se'n" – som Hoolas livealbum som släpptes efter återföreningsturnén döptes till. Orden "för dom som kommer se'n" finns också redan på "Rocksamba (Vi klarar det)" från 1972.

I "Sista brevet hem" låter det som om orden kryper och så småningom lär sig att gå. Musiken är redan i luften, den är en flyttfågel med innerliga hälsningar. Air mail. Livet är på väg någonstans, kanske på väg in i döden, kanske på väg mot värmen. "Det här är nog mitt sista brev. Dom är mycket tätt inpå. Vi ses nog inte mera." Här finns en gitarr som torrläggs och försvinner likt berättaren. En annan gitarr – lyssnaren? – lägger sig i. Det blir två slingor: en som tror, en som tvivlar. En som smickrar, en som innehåller attack och kyla och som berättar att idéer lär visst aldrig dö, vilket MW också sjunger i nästa sista versen.

Albumet som den här sången finns på, "Det ligger döda kameler i min swimmingpool", är producerat av MW och musikaliskt sett spretigt. Här finns insmickrande vals. Hårda gitarrer. Visor. Neil Youngharmonier om drömmar som funnits hela livet, livsdrömmar, "dom säger, det kommer. Men man vet inte riktigt när." Om rebeller som dansar en sommar innan de försvinner. Om allt som rasar och går i kras. Om stjärnor som slocknar. Om en kärlek som inte går att minnas. Om hur bitterheten känns. Om hur lyckan försvinner.

Men gitarrerna fortsätter när allt i det sista brevet hem är sagt, fortsätter, blir allt mindre vackra, allt mer taggiga, tills jag inte vet vad jag hör.

Jag vet heller inte vad jag hör när albumet är på väg mot utgången. Då kommer MW, liksom i steget, full av erfarenhet: "Att då och då, nångång, ibland kan uppror löna sig." Det står så i texthäftet. Men när MW sjunger sången så är de orden utbytta mot: "När de många går ihop får makten böja sig." Som

om bara de första raderna i brevet blev lästa och allt ännu är enkelt och självklart. Som om det kanske kommer fler brev ändå. Ännu är så mycket oskrivet.